

slovensko
kulturno
društvo
i s t r a

mavrica

2020, letnik 13. št. 49-50

KOLOFON:

Založnik:

SKD Istra Pula,
Držičeva 2, 52100 Pula, Hrvatska

Ime publikacije:

Mavrica

2020., letnik 13, številka 49-50

Urednica: Maja Tatković Diklić

Uredniški odbor:

Klaudija Velimirović, Danica Avbelj,
Danica Bojković, Mirjam Pram

Lektoriranje slovenskega jezika:

Mateja Klemenčič

Oblikovanje in grafična priprava:

Aiko, Maja Cerjak s.p.

Tisk: Tiskara Nova

Fotografija na naslovnici:

Božični koncert, Encijan, Goran Šebelić

Fotografija na zadnji strani:

Gentiana, Svišč, Lovrenc, internetni vir

Naklada: 300 izvodov

Mavrica je glasilo društev:

SKD Istra Pula
SKD Oljka Poreč
SKD Ajda Umag

Uradne ure Skd Istra Pula:

Uradni dnevi: 10.00 – 12.00
razen ob četrtrkih: 16.00 - 18.00

Facebook ime: Skd Istra Pulj

Spletna stran: www.skdistra.hr

Prispevke za Mavrico pošljite na:

slovinci@skdistra.hr

Glasilo sofinancirajo:

Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v
zamejstvu in po svetu, Savjet Republike
Hrvatske za nacionalne manjine,
Mesto Pula, Istarska županija

Fotografije:

Če ni drugače navedeno so fotografije last Skd
Istra Pula, ostalih slovenskih društev v Istri,
Fotolie, Slovenske turistične organizacije in
drugih internetnih virov.

Kakšna polovica leta je za nami ... Prejšnjo Mavrico smo vam zaradi pomladne pandemijske karantene poslali kar po pošti na dom. Maja je društvo znova odprlo vrata, počasi so začele delovati tudi naše delavnice, dopolnilni pouk slovenščine pa je učiteljica Vida Srdoč vodila kar »online« (prispevke učiteljice in učencev lahko preberete na naslednjih straneh).

Dan državnosti Republike Slovenije smo praznovali v Šijanskem gozdu skupaj s člani skoraj vseh istrskih slovenskih društev, julija pa smo spet vsi skupaj kuhali enolončnice na Učki. Mladi violinisti in violisti so bili tudi letos na delavnici »Glasbena Pula« v našem društvu in so nas, tako kot vsako leto, počastili zaključnim koncertom. V sodelovanju s Svetom slovenske nacionalne manjšine Mesta Pulj smo natisnili brošuro »Slovinci v Pulju – izven in znotraj arsenalskega zidu«. Predavanje dipl. ing. arh. Antona Percana o Slovencih, ki so živeli in delali v Pulju od druge polovice 19. stoletja do danes, ki smo ga lani novembra gostili v našem društvu, je tako navdušilo prisotne, da smo se odločili za tisk brošure. Lepo je vedeti, da so naši rojaki že več kot 150 let pomemben del življenja v Pulju.

Naš zbor Encijan letos praznuje 15. obletnico. Klaudija Velimirović, ki je članica zbora od samega začetka, je povzela zgodovino zbora ter kratko intervjuvala nekatere člane zbora, jaz pa sem pobrskala po starih fotografijah.

Med poletjem so se iz Istrske županije obrnili na nas, naj jim pošljemo nekaj vsebine o slovenskih simbolih, značilnostih, običajih in šegah. Rudija Merljaka, dolgoletnega prijatelja društva iz Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu, sem povprašala, h komu naj se obrnem. Tako sem spoznala gospo Dušico Kunaver, ki že desetletja zbira ljudske pesmi, pripovedi, ohranja slovensko ljudsko izročilo, njeni zapisi pa so prav pravljичni in magični. Zapisala je, kako je nastala Slovenija, kako prleška gibanica in še kaj drugega. V Mavrici je tudi intervju z gospo Kunaver, ki združuje starodavne čase in sodobnost, mitsko in digitalno. Uživajte v branju!

Maja Tatković Diklić, urednica

04 *Dogodki v društvu*

- 4 Proslava Dneva državnosti v Šijanskem gozdu
- 5 Pohod na Učko
- 6 Tiskana brošura Slovenci v Pulju
– izven in znotraj arsenalskega zidu

7 *Encijan praznuje 15. obletnico*

- 7 Ob Encijanovi 15. obletnici

17 *Intervju z namenom*

- 17 Multikulturalnost v MOJI Istri
- 18 Iz zakladnice Dušice Kunaver
- 25 Ljubezen do ljudske modrosti

28 *Dogodki v društvu*

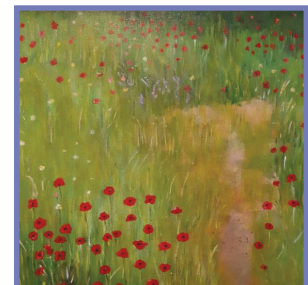
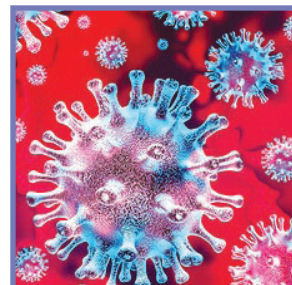
- 28 Razstava „Toplina v objemu doma“
- 30 Glasbena Pula 2020
- 31 Ema se je poslovila
- 32 Ministrica dr. Helena Jaklitsch na prvem
uradnem obisku pri Slovencih na Hrvaškem

33 *Slovenščina v času korone*

- 33 Slovenščina v času korone
- 34 Korona
- 36 Kako smo preživeli korono
- 36 Darilo za rojstni dan
- 37 Moj zadnji prehlad

38 *Zdravo življenje*

- 38 Fige – medene kraljice

Maja Tatkovič Diklić

d
.....

dan državnosti v Šijanskem gozdu

V četrtek, 25. junija 2020, je bilo v Šijanskem gozdu v Pulju praznovanje dneva državnosti Republike Slovenije. Zbralo se je okoli 200 članov društev iz cele Istre: člani SKD Snežnik iz Lovrana, SKD Oljka iz Poreča, SKD Lipa iz Buzeta, člani Društva Slovencev iz Labina ter domačini, SKD Istra iz Pulja. Prisotni so bili tudi predstavniki Društva slovensko-hrvaškega prijateljstva in njihov predsednik Franc Krajnc.

Zdi se, da so ljudje komaj čakali konec samoizolacije, ki je marca, aprila in maja v svojih domovih zadržala cel svet. Toplo vreme, sonček, vonj po gozdu in bogata zelena narava Šijanskega gozda so sproščujoče vplivali na vse prisotne. Čeprav so zaradi koronavirusa odpovedali na-

stop ŽPZ Ajda iz Umaga ter folklorna skupina iz Hrvatčinov, je bilo vzdušje izjemno pozitivno. Nastopila sta Portoroški zbor ter zbor Encijan iz Pulja, ki sta razveselila vse zbrane. Trio Lipa pa je do večera s svojo glasbo Slovence vabil k plesu.

Druženje v Šijanskem gozdu

Slovenija, od kod lepte tvoje....so zapeli skupaj Portoroški zbor in zbor Encijan

Nastop Portoroškega zbora

Nastop Encijana

Maja Tatković Diklić

Pohod na Učko

Kljub pandemiji koronavirusa, ki je prav junija in začetek julija nekoliko opešal, so se 4. julija 2020 člani slovenskih društev iz cele Istre zbrali na Učki: SKD Lipa iz Buzeta, DS Labin, SKD Oljka iz Poreča, SKD Snežnik iz Lovrana ter SKD Istra iz Pulja. Vsi so kuhali enolončnice, zmagala pa je ekipa iz Poreča in njihov bograč.

Barve SKD Istra je branila naša Štefica Sliško z zvestimi pomočnicami. Druženje na svežem gorskem zraku, pesem in dobra hrana so vedno odlična kombinacija za dobro počutje. Hkrati pa je na odrtem lažje upoštevati ukrepe za varovanje zdravja proti okužbi s koronavirusom. Za glasbo in ples je poskrbela buzetska zasedba Trio Lipa.

Vlakec na Učki

Bojan Bukovnik in Milica Markežić

Predsednica DS Labin Silva Šutar Vujčić kuha upoštevajoč ukrepe proti koronavirusu

Štefica Sliško - glavna kuharica SKD Istra

Novi načrti za jesen - Danica Avbelj, Vasja Simonič in Marjan Breclj

Steficin predpasnik

Trio Lipa iz Buzeta v akciji

Maja Tatković Diklić

tiskana brošura Slovinci v Pulju - zunaj in znotraj arsenalskega zidu

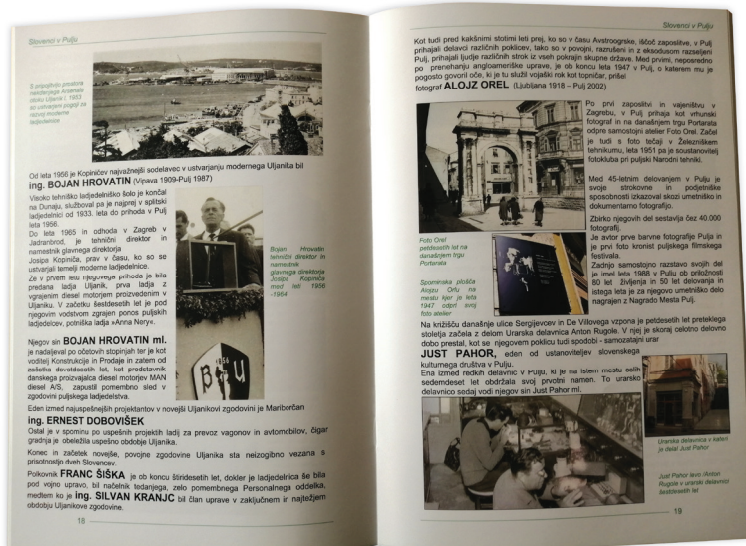
Strastni raziskovalec puljske zgodovine, Anton Percan, je 9. julija 2020 v Galeriji SKD Istra predstavil tiskano brošuro Slovinci v Pulju – zunaj in znotraj arsenalskega zidu. Na pobudo predsednice Sveta slovenske narodne manjšine mesta Pulj, Marije Langer, je bilo njegovo predavanje, ki je lani novembra v galerijo privabilo veliko poslušalcev, preneseno na papir.

Ljubezen do zgodovine mesta Pulj je Antona Percana pripeljala tudi do Slovencev, ki so s svojim življenjem in delom pustili globoke sledi v zgodovini mesta. Kot del Avstro-Ogrske monarhije so Slovinci, kot tudi drugi narodi tedanjega cesarstva, zaradi zaposlitve prihajali v Pulj. Tako se je skupno število prebivalcev Pulja v samo desetih letih od utemeljitve Arsenala, povečalo za več kot desetkrat. Pred začetkom 1. svetovne vojne je imel Pulj z vojaščino skoraj 60.000 prebivalcev in je v tistem času na področju od Drave do morja, sledil Zagrebu in bil drugo največje mesto. Pred 160 leti je bila dokončana gradnja arsenalskega zidu, ki je zaokrožil Arsenal kot mesto znotraj mesta. S svojim delovanjem pa so veliko prispevali k razvoju mesta znotraj in izven arsenalskega zidovja tudi prebivalci Pulja, ki so prispeli s področja današnje Slovenije, torej pripadniki slovenske nacionalnosti in porekla.

Člani društva so veseli in z velikim ponosom na svoje puljske rojake poslali predavanje, ki ga zdaj lahko berejo v brošuri, bogato opremljeni s fotografijami.

Tiskana brošura

Iz brošure

Klaudija Velimirović

O b Encijanovi 15. obletnici

**Obdobje 15-tih let – dolgo? Kratko? Kakor za koga.
V primerjavi z zbori z dolgoletno tradicijo je Encijan mlad.
Nam, članom zbora z najdaljšim članstvom pa se zdi kar
dolgo.**

No, poskušajmo se spomniti, kako je prišlo do ustanovitve in kako je potekalo delo zbora skozi leta. Leta 2005 je tedanja predsednica našega društva, Alojzija Slivar, na željo nekaterih članov poiskala dirigentko, ki je bila pripravljena začeti delati z amaterji. Takrat smo imeli veliko srečo, saj je bila prof. Paola

Stermotić zelo sposobna dirigentka z veliko izkušnjami in je z zborom sodelovala polnih 8 let, to je do leta 2013, ko je v jeseni vodenje zbora sprejela mlada dirigentka Ina Cero-večki. Pod njenim vodstvom je zbor imel že nekoliko uspešnih koncertov, saj smo se dokaj hitro »ujeli« in v program uvrstili tudi več novih

pesmi. Načrtujemo priprave novega programa, vendar nas omejujoči ukrepi v zvezi z epidemijo koronavirusa precej skrbijo, saj je vprašljivo, ali bomo uspeli končati vsaj priprave za božični koncert.

Vrnimo se na sam začetek tega 15-letnega obdobja. V novembru leta 2005 je bila prva vaja skupine članov in članic, ki so opravili avdicijo (ne tako resno, kot ta beseda zveni, pa vendar!) in bili sprejeti v mešano pevsko skupino. Vsi sami amaterji, ki so bili odločni, da tudi v našem društvu zazveni slovenska pesem v lastni izvedbi.

Začeli smo s štirinajstimi člani in članicami. Naj jih naštejemo kar po fotografiji z enega od prvih nastopov, ko smo članice že imele uniforme, ki smo jih popestrile s slovenskimi rutami, kupljenimi prav za ta namen. To so bile članice: Janjič Marija, Breščič Mila, Koletnik Ivanka, Lapčević Ernestina, Pezdirc Damijana, Filipović Tanja, Osterc Eufemija, Šaule Marija, Ušič Abina, Velimirović Klaudija, Horvat Irma in Anette Al Sharafy (ki je sicer na fotografiji ni) ter dva člana, Drlja Alojz in Nanut Stanko.

Iz te postave aktivno pojeva samo še dve članici, Ivanka Koletnik in

10. obletnica Encijana Dom HB

moja malenkost, ter Stanko Nanut. Nekateri so odnehali zaradi visokih let, nekateri so se oddaljili zaradi njim znanih razlogov, članici Šaule Marija in Anette Al Sharafy pa, na žalost, nista več med nami.

Dirigentka Paola si je zadala zahtevno nalogo, da iz nas, ki nismo imeli izkušenj, privabi zvoke ubravnega petja. Potrpežljiva kot je, in z veliko prakse kot zborovodkinja, nam je Paola že od samega začetka vcepila osnovna pravila. »Zbor ne sme biti skupina statičnih figur, petje ne sme biti samo odpiranje ust, oziroma zgolj interpretacija not. Pevci ali pevka morata dati nekaj več. Z vsem svojim bitjem mora občutiti sporočilo pesmi in ga s primernim, tudi telesnim izražanjem posredovati publikii.«

Emocije, ki jih zbor oddaja v avditorij, so pravzaprav tisto, kar publiko animira in pri njej vzbuja pozitiven odziv. Ta izmenjava energije seveda ustvarja posebne vezi med zborom in poslušalci, od koder tudi izhajajo vse uspešnejši nastopi zbora Encijan.

Kar je naš zbor še dodatno ločevalo od ostalih klasičnih pevskih zborov, je to, da je imel vsak pomembnejši nastop posebno scenografijo, saj je Paola ne le izkušena dirigentka temveč tudi umetniška voditeljica z veliko idej. Kdor je imel priložnost poslušati božični koncert v decembru 2013 v Svetih srcih ali biti na

Beograd 2017

Božični koncert, Mornariška cerkev, 2019

Božični koncert 2011_Sveta srca_na desni Silvano Kalagac in korepetitorka Tea Siladi

Dobrodošli doma 2015 Ptuj

Encijan 2016

Encijan in zborovodkinja Paola Stermotič

koncertu pred hotelom Brioni na srečanju Slovencev iz Hrvaške, bo razumel zakaj. Le kdo ni bil navdušen nad koncertom s sliko zbora, pred katerim so na tleh gorele svečke in plesale vile – mlade plesalke iz prijateljskega puljskega plesnega studija, v ozadju pa morje v zatonu zgodnjega večera. V Svetih srcih pa je v ozadju vsako skladbo spremljala druga, vsebini pesmi primerna povečana fotografija.

V začetku smo pripravljali enostavnejše skladbe, ki smo jih peli seveda dvoglasno. Spominjam se nekaterih: Živijo Slovenci, Lovčev raj, Splet slovenskih narodnih ...

Prvi nastop je sledil že čez pol leta v naših prostorih ob praznovanju dneva državnosti in obletnice ustanovitve našega Društva, nato v mestni knjižnici, zatem na prvem Slovenskem večeru, organiziranem v italijanskem domu kulture Circolu.

Ime Encijan smo si zbrali že nekje v samem začetku. Kdo je prvi omenil to ime, bi sedaj težko dognali. Vsekakor za tiste, ki tega ne vedo, encijan je prekrasen, majhen moder cvet, ki s svojo modrino v maju dobesedno pobarva nekatere planote v Sloveniji.

Pravi zagon in polet je zboru prispievala pevska skupina Alta Marea, ki je pod vodstvom Paole Stermotič delovala v drugi sredini. Leta 2007

Encijan v stari kavarni "Tri šeširja"

Encijan v Beogradu 2017

Korepetitorica Ema Ulemek in dirigentka Ina Cerovečki

Nastop Advent 2016

so zaprosili za sprejem v naš zbor, kar bi jim omogočilo nadaljevanje dela, nam pa usvajanje zahtevnejšega repertoarja. V skupini so bili izkušeni pevci, mlajši od nas, ki smo tedaj bili v zboru. Vodstvo društva jih je z veseljem sprejelo, saj so zbor okrepili. Nastala je uspešna simbioza »starih« in »novih« članov zboru, ki se med seboj dobro razumejo in so pravzaprav vesela družina prijateljev.

Zbor sodeluje tudi z glasbeniki. Kot korepetitorica je bila nekaj let z nami pianistka Tea Siladi, zatem pa zelo uspešen mladi pianist, Sandro Vešligaj, ki je sedaj profesor na puljski glasbeni akademiji univerze

dr. Mijo Mirković. Kasneje se nam je v vlogi korepetitorice pridružila študentka Ema Ulemek, ki je letos diplomirala na glasbeni akademiji in se na našo žalost odselila iz Pulja. Na nastope smo vedno vabili tudi gostujoče glasbenike, na začetku sta to bila violinist Silvano Kalagac ter kitarist in mandolinist Alen Bellulo, trenutno pa sodelujemo z violinistom in pevcem Srečkom Savretičem ter kitaristom Tomom Divičem. V posebno čast nam je, da se nam večkrat pridruži tudi profesor Peter Napret, mojstrski citrar in obenem predsednik Zveze citrarjev Slovenije. Zvoki njegovih citer še kako prispevajo k »slovenskemu štihi« pesmi, ki jih pojmemo.

V glasbeni sekciji je poleg zboru v prvih letih delovala še mešana pevska skupina, ki je prav tako nosila ime Encijan. Občasno pa so se pripravljali i nastopali še moški pevci - klapa Histri, mešana skupina Ad hoc in solistka Jasmina Ilić Draković.

Glasbena sekcija je na ta način zelo uspešno predstavljala naše društvo, tako v skupnosti, kjer deluje, kot tudi na gostovanjih. V prid tej trditvi naj omenim, da je bil zbor večkrat povabljen na srečanja Slovencev Dobrodošli doma, ki jih vsako leto za izseljence s celega sveta organizira Slovenska izseljenska matica s podporo Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu. Naj

Otvoritev razstave Plečnik na Brionih 2018

Portarata 2017

poudarim, da na tem dogodku poredko omogočijo večkratni nastop istemu zboru, saj tu verjetno odloča kvaliteta zbora.

Zelo smo bili počaščeni z vabilom v Zagreb na okroglo obletnico Društva slovensko-hrvaškega prijateljstva, saj je bil tedaj med poslušalci tudi tedanji predsednik Hrvaške, gospod ...

Zbor je že petkrat nastopal na tradicionalnem Taboru slovenskih pevskih zborov, ki se že pol stoletja vsako leto v začetku julija odvija v Stični. Prvi nastop je bil za nas presenetljiv, v pozitivnem smislu seveda. Ko ena pesem zazveni iz par tisoč grl, je to prav posebno

doživetje. Naj omenim da je Tabor pravzaprav revija pevskih zborov iz Slovenije, ki se ne organizira zaradi publike, temveč zaradi pevcev. Torej, prijavljeni zbori vnaprej dobijo skladbe, ki se jih je potrebno naučiti za tabor. Del programa je posvečen tudi skupnemu nastopu vseh zborov. Da je tabor za Slovenijo pomemben dogodek, dokazuje dejstvo, da ga vsako leto prenaša slovenska televizija v živo, in da že več let + zboru vseh sodelujočih dirigira dirigent ljubljanske opere, Igor Švara. Tu si dovolim zapisati majhno odstopanje od priljubljenosti in šarma tega izrednega dirigenta: ko na vajah ni zadovoljen z izvedbo, bi pričakovali izraze nezadovoljstva in kritične pripombe, on

pa nasprotno kar tako »ustreli« z vprašanjem: »Povejte mi, no, a gledamo v iste note?«

Drugo pomembno srečanje, ki se je naš zbor že nekaj let udeležuje, je Primorska poje. Gre za revijalne nastope slovenskih zborov, ki potekajo vsako leto spomladi po krajih na Primorskem, občasno tudi v Italiji in na Hrvaškem. Prijavljene zborove organizator razporedi po krajih, ki sodelujejo pri organizaciji posameznega koncerta. V takih manjših krajih potem na koncertu nastopa pet do šest zborov s svojim kratkim programom. Zaradi velikega števila prijavljenih zborov se revija odvija vsak vikend v marcu in aprilu. Naše društvo je bilo v vlogi organizatorja takšnega koncerta v Pulju. Zbor se je z veseljem odzval tudi vabilom na gostovanja pri drugih slovenskih društvih na Hrvaškem: v Zagrebu, na Reki, v Labinu, Buzetu, Poreču, Varaždinu, v Karlovcu in Splitu. Obiskali smo društva Slovencev v Trstu, v Banja Luki, v Novem Sadu in v Beogradu, gostovali v Italiji v Aosti,

Pred nastopom na Portarati

Razstava Plečnik na Brionih

zatem v Franciji ... Meni najlepša dva nastopa sta bila nastop pred hotelom Brioni ob srečanju članov slovenskih društev iz Hrvaške in božični koncert leta 2013 v muzejsko-galerijskem prostoru Sveta srca v Pulju. Vseh nastopov se veselimo, saj vzpostavljamo nove stike i doživljamo prelepe trenutke, posebno v slovenskih društvih, ko se s pesmijo dotaknemo duše tamkajšnjih Slovencev.

Glasba nas združuje in plemeniti. In prav to je motivacija, da posvečamo svoj čas vajam, in da to radi počnemo. Zbor danes šteje 35 pevcev in pevk. V ponos nam je, da slovenske pesmi z nami pojejo tudi tisti, ki jim slovenski jezik ni materni jezik. To posebno čislamo in smo jim tudi hvaležni za to. Omeniti je treba tudi dve osebi, pomembni za delovanje zbora, predsednika zbora Branka Velimiroviča in pridno arhivarko Viviano Velkavrh, ki poleg tega, da natančno shranjuje partiture skladb, ki smo jih obdelali, poskrbi za kopije novih, beleži podatke o nastopih

Sandro Vešligaj korepetitor na orgljah

in je tudi nepogrešljiva organizatorica pri načrtovanju oziroma izvedbi naših gostovanj. Ne gre pozabiti najzvestejšega spremljevalca vseh nastopov Encijana, našo maskoto, Marjana Breclja. Pa tudi na kakšno vajo pride poslušat. Na gostovanjih se sliši njegov glasen »bravo« in včasih glasno po končanem programu zahteva »bis« ter s tem opogumi tudi druge poslušalce, da se zahtevi pridružijo. Nam pa takšni želji seveda ni težko ustreči.

Srečko Savretič, violina

Tomo Divič, bas kitara

V nadaljevanju bomo dali besedo nekaterim članom zbora, predvsem tistim, ki so najdlje zvesti Encijanu.

Tabor v Stični

**IVANKA KOLETNIK,
ČLANICA 15 LET**

Ivanki smo zastavili vprašanja, zapisana spodaj, odgovore pa nam je poslala pisno, saj gre za osebo »od peresa«, ki vztrajno piše prispevke za revijo Naša luč, v kateri poroča o dogajanju v našem društvu.

Kako to, da ste se prijaviли na avdicijo, oziroma kako in od koga ste izvedeli, da društvo ustanavlja pevski zbor? Kaj vam pomeni članstvo v zboru? Kako se počutite v družbi članov Encijana.

Čas neusmiljeno beži, a kljub letom, ki so minila, se spomini vračajo, kot bi se vse skupaj zgodilo pred kratkim. Življenjska pot ali usoda je vodila celo družino v letu 1970 iz Maribora preko meje v sosednjo Avstrijo, v Gradec, kjer smo bili cenjeni, srečni in ustvarjalni vsa leta. 1988. leta sva zgradila počitniško hišico v prelepi Istri, v Premanturi, 12km od Pulja, ker smo se odločili, da poleg doma v Mariboru, preživimo jesen življenja tudi tukaj.

Sem Slovenka, ki jo življenjska usoda premetava od Slovencev v Gradcu k Slovincem v Pulj. Tako so me ujeli v svoje mreže tudi Slovenci iz SKD Istra. Pri nagovarjanju za včlanitev v pevski zbor je bila zelo vztrajna dolgoletna prijateljica optik iz Ptuja, Anette Al Sharafi (žal je ni več med nami) in takratna tajnica Jasmina Ilić, ki me je tedensko nekajkrat poklicala in prepričevala.

Vedela sem, da razen amaterskega petja od mladosti in sedaj v cerkvenih zborih nimam v petju nobenih izkušenj. Odločila sem se za pevski zbor Encijan in nikoli obžalovala, saj nas je umetniška vodja, prof. Paola Stermotič, s svojimi bogatimi izkušnjami prepričala, da bo iz nas nekaj naredila. In tudi je, hvala ji!

V družbi članov pevskega zbora Encijan se počutim vedno lepo, saj pravijo: kdor poje, slabo ne misli (vsaj takrat, ko poje, ne). Če pomislim, da je veliko članov zbora hrvaške narodnosti in jim je pri nas in z nami lepo, kako ne bi bilo meni? Na račun slovenskega društva zanemarjam Maribor in Gradec.

13. 3. 2006 sem poslala prvi članek naših dejavnosti za Našo Luč (to je glasilo za Slovence po svetu) in tako smo postali prepoznavni tudi širše. Vsako leto nam objavijo od 4 do 6 prispevkov. Verjetno izžarevamo pozitivno energijo, čeprav nas je v Društvu malo dejavnih članov.

Pa še tole, od nekdaj je moja najljubša barva modra. Ko smo imeli na samem začetku sestankov o izboru imena za pevski zbor, sem predlagala, da bi lahko bil ENCIJAN. To je lepa modra rožica, ki krasi slovenske planote, sem dejala. Vse to je posneto, imam zgoščenko in jo bom skušala najti, saj so bili na sestanku takrat prisotni člani zbora in Paola.

Osebnostno bi želela, da bi bil mešani pevski zbor Encijan še dolgo prepoznaven v Istri, Sloveniji in v tujini, da bi se mu pridružilo čim več novih obrazov, mogoče mlajših, in da bi čim prej prepevali brez strahu pred »korono« in brez mask!

STANKO NANUT, ČLAN 15 LET

Vi požete v zboru že od samega začetka, torej 15 let. Kaj je tisto, kar vas je motiviralo, da vztrajate?

Vsa ta leta sem tu predvsem zato, ker rad pojem, posebno ljudske pesmi. Zraven se v veseli in prijetni družbi, kot je naš zbor, tudi lepo počutim.

Kaj vas v zboru najbolj veseli?

Pravzaprav vse to, kar sem prej naštel.

Ali se vam zdi lepo, da z nami prepevajo tudi člani, ki niso Slovenci?

Lepo je od njih, da se trudijo, vendar bi želel, da nas je več Slovencev. Odgovorim, da se na žalost kljub večkratnim vabilom v našem biltenu novi člani slovenskega rodu ne javljajo. Verjetno med mlajšimi ni takih, ki bi jih petje veselilo, ali pa si ne morejo vzeti časa. Saj pri tem nisem mislil, da me moti, ker je toliko pevcev druge narodnosti. Vsekakor jim gre zahvala, saj se morajo dodatno truditi zaradi jezika.

Ali ste se čutili ponosnega, ko je bil Encijan povabljen v Slovenijo, večkrat tudi s strani organizatorjev pomembnih dogodkov, kot je srečanje Dobrodošli doma?

Seveda sem ponosen in ne samo na pomembne nastope, ponosen sem na vsak naš nastop, koujemo slovenske ljudske pesmi.

**DINO RAKIČ,
ČLAN 14 LET**

Baje prihajate iz 10 km oddaljene Premanture. Kaj vas pravzaprav »drži«, da vztrajate vsa ta leta?

Predvsem sem tu, ker rad pojem. Drugo, kar mi je važno, pa je prijetno druženje v zboru, saj smo vsi postali prijatelji.

Kako ste se odločili prav za naš zbor?

S Koletnikovo Ivanka se poznavava že vrsto let. Vedela je, da igram kitaro in rad prepevam. Začela me je nagovarjati, naj se pridružim in tudi uspeša.

Ali vam je težko peti v slovenščini, saj to ni vaš jezik?

Ne, ni preveč težko. Pojemo pesmi tudi v drugih jezikih, italijanščini, nemščini, angleščini ... Vse se da naučiti.

**SUZANA MANIN
IN MARINO GRABROVIČ,
ČLANA 13 LET**

Tudi njiju smo zastavili pisna vprašanja, ki sta ju odgovorila v hrvaščini. Odgovor je preveden.

V evidenci imamo podatek, da sta pristopila k zboru leta 2007 kot člana skupine Alta Marea. Čeprav je čez čas skupina prenehala z delovanjem, sta vidva, skupaj z nekaj drugimi člani, ostala z nami. Kaj je bilo to, kar vas je obdržalo v Encijanu? Encijan je zbor, ki v program najprej uvršča pesmi v slovenščini – ali vama to predstavlja težave? Kaj vama je bilo skozi ta čas najpomembnejše pri delovanju zbora?

Dejstvo je, da sva leta 2007 pristopila k zboru slovenskega društva z željo, da pojeva in da se druživa, ter da se seznaniva z običaji drugega naroda. Te želje so se nama tudi uresničile. Bilo nama je zelo lepo in prijetno z vsemi člani zbora.

To, da je skupina nehala obstajati, naju ni motilo, da še naprej ostaneva v zboru. Pridobila sva številna nova poznanstva, bilo je veliko lepih nastopov, potovanj. Seznanila sva se z velikim predelom prelepe Slovenije, z zborom smo bili povsod prisrčno sprejeti.

Naučila sva se nekaterih slovenskih besed in doživela mnoge, nepozabne trenutke. Veseli naju, da sva z Encijanom obiskala tudi kraje drugih držav.

Repertoar je bil vedno raznovrsten in zanimiv. Normalno je, da zbor neguje pesmi v slovenskem jeziku, a to nama ni predstavljalo težav – vse so to lepi aranžmaji, saj je v Sloveniji zelo razvito zborovsko petje. Glede na to, da se v zboru neguje tudi multikulturalnost, smo peli tudi pesmi v hrvaščini, italijanščini, angleščini in v drugih jezikih.

Razlog, da sva tako dolgo ostala v zboru, so poleg ljubezni do petja tudi zdravo in lepo vzdušje, druženje in dobri odnosi med člani. Želela bi si, to nama je zelo pomembno, da se vse to še naprej vzdržuje.

JOZEFINA KOLDERAJ, ČLANICA 2 LETI

Kako to, da ste se priključili Encijanu, ki je slovenski zbor?

Ob neki priložnosti sem ta zbor slišala na nastopu v Mestni knjižnici in bila navdušena. Všeč mi je bilo, kako zbor poje. Takoj sem se odločila, da se želim včlaniti.

Ali imate težave s slovenskimi besedili pesmi?

Ne, nimam jih. Rada pa bi videla, če bi se pri uvajanju nove pesmi v program, nekdo malo bolj potrudil in bi nam pomagal pri izgovarjavi.

Ali imate izkušnje s petjem v kakšnem zboru od prej?

Do sedaj sem pela samo v šolskem zboru, končala sem namreč srednjo glasbeno šolo.

JELA DIVKOVIĆ, PRISTOPILA V TEM LETU

Kaj vas je pritegnilo, da se pridružite Encijanu?

Ko sem v življenju ostala sama, sem začela iskati možnost druženja v kakšnem zboru, ker rada pojem. Do sedaj sem bila članica nekaj zborov, v cerkvenem, pri Slavonskem društvu in v Društvu upokojencev. Slednji se je prenehel z delovanjem, zato sem iskala novo možnost. Encijan sem nekajkrat poslušala, zato sem povprašala, ali lahko pristopim. Tako se je začelo. Lepo sem bila sprejeta in dobro se počutim.

Ali vam je slovenski jezik pesmi moteč element?

Ne, a predstavlja manjšo težavo. Vsa sreča, da sem nagovorila znanko Slavico Ivančić, Slovenko po materi, da se pridruži. Tako mi občasno pomaga pri izgovarjavi.

**IRMA HORVAT,
ČLANICA OD SAMEGA ZAČETKA,
PRENEHALA PETI ZARADI VISOKIH
LET**

Z Ivanko Koletnikovo sva jo pred kratkim obiskali na njenem domu. V pogovoru sva mimogrede izvedeli, da jo je petje v zboru zelo veselilo. Spominjam se, da sva še prej na občasnih druženjih v društvu na njeno pobudo kaj skupaj zapeli: »A znaš tisto ...« In je kar začela peti. Izhajava iz pokrajin, ki sta čisto blizu ena drugi, ona iz Goriških Brd, jaz pa s tržaškega Krasa. Takoj sva se dobro razumeli.

V prostem pogovoru nama je povedala, da ji visoka leta in poslabšanje zdravja nista več dovolila, da bi hodila na pevske vaje ali na potovanja. Spomnila se je, da sva bili velikokrat skupaj v sobi, če smo na gostovanjih morali prenočiti. »Upam, da te z mojim smrčanjem nisem preveč nadlegovala,« je skoraj bojzljivo povprašala. »Kje pa, moja Irma, jaz tako trdno spim, da me niti topovi ne bi prebudili.«

Spomnila se je, da smo ji za poslovice od zbora s Paolo pripravili pesem Zabučale gore, ki jo ima še vedno najraje. Ob omembi te pesmi smo kar vse tri zapele, pridružila se je tudi njena hči Mila, ki je v preteklih letih prav tako pela v Encijanu. Naredile smo še klik za skupno fotografijo.

SEDANJI ČLANI ZBORA

Soprani:

Stajčić Ljiljana, Koletnik Ivanka, Kolderaj Jozefina, Gužvić Tatjana, Velkavrh Viviana, Bulić Zlata, Kovačević Dolores, Piralić Danijela, Divković Jela in Ivančić Slavica.

Alti:

Mardešić Jadranka, Velimirović Klaudija, Brnobić Gracijela, Čirović Ljiljana, Martinčić Nađa, Koraca Darinka, Manin Suzana, Marinović Tatjana, Avbelj Danica, Tatković Malči in Markezić Milica.

Tenori:

Savretić Srećko, Paus Dean, Šteko Marko, Rakić Dino, Lorencin Ivan, Šegota Sergio in tenorina Joka Sonja.

Baritoni:

Grabrović Marino, Bulić Giuliano, Nanut Stanko.

Basi:

Zubić Veljko, Velimirović Branko, Šain Valter, Lorencin Željko.

Maja Tatkovič Diklić

m ultikulturalnost v MOJI Istri

Proti koncu avgusta smo na spletno pošto društva prejeli prošnjo Upravnega oddelka za italijansko skupnost in druge etnične skupine Istrske županije, da pošljemo nekaj zapisov tradicionalnih slovenskih receptov, običajev in šeg, plesov, otroških iger, tradicionalnih otroških imen in podobno. Prispevke bodo vključili v svoj projekt, in sicer izdajo brošure za otroke, kjer bodo skozi pogovor deklice in fantka predstavljene vse manjšine, ki živijo v Istri. Zelo lepa iniciativa in projekt, kajti sožitja ter sprejemanje drugega in drugačnega se uči od malih nog.

Želela sem, da bi poslali nekaj izjemnega, nekaj ne toliko običajnega. Poklicala sem velikega prijatelja našega društva, Rudija Merljaka iz Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu, da mi predlaga nekoga, ki je resnična avtoriteta na področju slovenske tradicije. Napotil me je h gospe Dušici Kunaver, ki me je navdušila že ob prvem pozdravu. Tako tople in prisrčne osebe ne srečate danes tako pogosto. Ko sem se predstavila in povedala kaj potrebujemo za brošuro Multikulturalnost v MOJI Istri, je z navdušenjem sprejela mojo prošnjo in poslala otrokom prilagojene, kratke zapise o bogati slovenski tradiciji.

Zaradi topline, ki sem je bila deležna po telefonu, sem začela brskati po internetu in ugotovila neverjetne stvari o zelo plodoviti gospe Kunaver. Predlagam, da v nadaljevanju preberete nekaj njenih kratkih zapisov, ki bodo del brošure za otroke. Zagotovo vas bodo navdušili. Nato sledi še intervju.

Vanesa Begič

i
.....

z zakladnice Dušice Kunaver

NASTANEK SLOVENIJE

Stara slovenska ljudska pripoved nam prinaša razlago, zakaj je Slovenija tako lepa in raznolika dežela. Ko je v davnih dneh Gospod Stvarnik ustvarjal svet, je iz svoje vreče trosil po Zemlji gore, jezera, reke, morja, polja ... nenadoma pa je videl, da je na majhen košček na Zemlji povsem pozabil. V svoji vreči je imel še ostanke vseh lepot, ki jih je trosil po svetu, zato je vse, kar je še imel v vreči, stresel na ta mali košček Zemlje in tako je ustvaril Slovenijo, deželo, ki ima gore, hribe, reke, jezera, podzemne jame, polja, vinograde ... vse lepote tega sveta.

TRADICIONALNA SLADICA

Najbolj slovesna slovenska sladica je potica – kraljica, ki je vse do danes ohranila svojo prazničnost. Če tudi danes lahko potico kupimo v trgovini, bomo težko našli gospodinjo v Sloveniji, ki bi pekla potico na običajen dan. Potico se peče le ob prazniku, ob božiču, ob novem letu, veliki noči ali pa ob rojstvu otroka, svatbi ali kakem drugem velikem prazniku.

Tudi gibanica je praznična jed. Prvo gibanico je v Prlekiji menda spekla neka dobra vila - tako trdi ljudska pripoved iz Prlekije, kjer vilam pra-

Bogatin

vijo božje deklice.

Prleška gibanica – darilo božje deklice. Slovenci na severnem robu Slovenskih goric so poznali bitje z imenom božja deklica. Bila je to lepa deklica, imela je dolge lase in oblečena je bila v belo haljo. Najraje je bivala ob jezerih in rekah. V mesečnih nočeh je hodila k vodi prat perilo. Pri njenem delu je nihče ni smel motiti ali ogovoriti. Prihajala je tudi v hiše vaščanov. Ko je šla družina spat, je moral biti kamen v kuhinji skrbno osnažen, da božja deklica ne bi prišla kurit na ognjišče.

V borni koči je živel revni dninar. Ponoči je rad spal na topli peči. Nekega dne ga je opolnoči zbudilo prasketanje ognja in ropotanje okoli ognjišča. Odprl je oči in ob ognju zagledal ženo prekrasnega obraza. Delala je gibanice in jih pravkar dajala v peč. Bila je božja deklica.

Prleška gibanica

Večkrat se je ozrla na peč, pa tudi viničar je milo pogledoval zalo deklico, ki se je sukala pred prasketajočim ognjem. Gledal je tudi gibanico, ki je prijetno dišala.

»Ne povej nikomur, kar si videl!« je viničarju rekla skrivnostna deklica in mu dala kos gibanice. Dinar je košček gibanice prihranil in ga naslednjega jutra dal svojim domačim. Vsem je gibanica silno ugajala, zato so hoteli vedeti, kdo jo je prinesel. Nekaj časa je viničar molčal, potem pa je le povedal. Naslednjo noč je božja deklica spet prišla v viničarjevo kočjo in spet spekla gibanico pri ognjišču. Osorno je pogledala viničarja in mu očitala njegovo klepetavost. Viničar ni več dobil slaščice od božje deklice, a sladkost njene dorote je bila tedaj že znana v viničarjevi vasi. Tako je prleška gibanica poleg potice postala najbolj slovita slovenska ljudska slaščica. (Povzeto po Jakobu Kelemeni, Bajke in pripovedke slovenskega ljudstva)

PRAZNIKI – BOŽIČ IN NOVO LETO

December, zadnji, najbolj mrzli in najbolj temni mesec v letu, je poln najsvetlejših praznikov. Vsi prinašajo veliko veselja odraslim in otrokom, tudi danes, v preteklosti pa še toliko več. Naša dežela je bila zelo revna, zato je praznik pomenil za otroke predvsem praznična jedila.

Božični prazniki

Božični čas traja od 24. decembra

do 6. januarja. V tem času se zvrstijo »trije božiči«, tako je naše ljudstvo nekdanj imenovalo tri večere: sveti večer – 24. decembra, silvestrovo – 31. decembra in večer pred sv. Tremi kralji – 5. januarja. V tem času je bila v vsaki slovenski kmečki hiši pripravljena božična miza. Na njej je moral biti božični kruh, ki je prinašal v hišo srečo, semensko žito za dobro letino v prihodnjem letu, rožni venec za pobožnost, srp, da so z njim »rezali« nevihtne oblake, voda, da je v prihodnjem letu ne bi bilo ne preveč in ne premalo. Vsak predmet na božični mizi je imel svoj pomen in svoje čare.

Tepežni dan - 28. december

Tepežni dan je praznik, ki so se ga

Tepežni dan

otroci nekdanj zelo veselili. V noči na 28. december so bili že navsezgodaj zjutraj pokonci. Pripravljene so imeli šibe ali iz šib pletene korobače, da so z njimi »tepežkali« oz. natepli vse odrasle. Pripravljene pa so imeli tudi košarice ali vreče, v katere so jim odrasli v zahvalo za to, ker so bili tepeni, nasipali darila s praznične mize. Čim so se zbudili, so otroci vzeli v roke šibe in najprej glasno in bojevito pridrli v spalnico očeta in matere. Če sta se skrila pod odejo, je pa padalo po odeji, a le kratek čas. Mati je že imela prip-

Panjske končnice

ravljene dobrote za otroke. Ko jim je razdelila suhe hruške ali morda tudi vsakemu košček potičke, so otroci začeli tekati po vasi, od hiše do hiše, in tepežkali še vse sosede in polnili svoje košarice in vreče s kruhom, potico, suhimi hruškami, z orehi in krljji. Ob vsem otroškem živžavu nihče ni mislil, kako star in lep je ta praznik. Dotik z leseno šibo naj bi po prastari veri na človeka in žival prenesel moč drevesa. Tepežkarji so zato v vsako hišo prinašali srečo. Tepežkanim staršem naj bi šibe tepežkarjev prinašale zdravje, dekletom ženina, živini zdravja, sadnemu drevju rodovitnost. Tudi v tepežkanju so skrite novoletne želje: *Dosti žita, dosti vina, zdrava bodi vam družina! Tristo blagrov – tristo sreč!*

SLOVENSKA PREPOZNAVNOST

Slovensko prepoznavnost bi najbolje predstavili z ljudsko dediščino. Gotovo je malo narodov na svetu, ki bi toliko svetovno znanih naravnih čudes obogatilo z ljudskim znanjem. V Sloveniji je bilo najdeno **najstarejše glasbilo na svetu – 60.000 let stara neandertalčeva piščal** iz votline ob Idrijci. Ljudstvo je to votlino imenovalo Divje babe – torej je ljudstvo vedelo, da so tam živeli neki divjinci.

Tudi **najstarejše vozilo na svetu** je bilo najdeno v Sloveniji, in sicer na Ljubljanskem barju. To **leseno kolo, staro 5.000 let**, je dokaz, da je po-

znavanje in obdelava lesa v naši deželi zares zelo staro znanje in da je raslo iz tisočletja v tisočletje.

Danes leseni **kozolec ali toplar**, ki je izdelek nepismenih, nešolanih mojstrov, sega v svetovni vrh ljudske gradnje. Kozolec je dobil ime od kozla, ki je bil nekdanj sveta žival, posvečena poganskemu bogu Perunu, bogu strele. Še sredi 19. stoletja so naši kmetje na kozolce pritrjevali drevesne rogovile v obliki kozlovih rogov in nanje zatakneli snop požetega žita. Tako so obvarovali dragoceno zrnje v kozolcu, saj bog Perun ni metal strel na svojega kozla in svoje darilo. Tudi postavljanje kozolca, toplarja spada v svetovni vrh organizacije gradnje.

Vaški mojster je izdelal štiri stranice toplarja, nato pa je postavil vaške može vsakega na svoje mesto in dal ukaz: »Ho-ruk, ho-ruk!« in štiri stranice toplarja so padle skupaj za naslednjih štiristo let! Tudi potres ne podre kozolca, saj je postavljen tako umno, da je samonosilen.

Naslednja slovenska svetovna znamenitost so **lesene poslikane panjske končnice**, ki so nekdanj krasile čebelje panje in segale v svetovni vrh ljudskega slikarstva. Šesto različnih motivov na panjskih končnicah je edinstvena zbirka slik neznanih ljudskih umetnikov. Prikazujejo zgodovinske prizore, pobožnost, šaljivost, delo, praznik in vsakdanjost našega ljudstva v 19. stoletju.

Kozolec toplar

Cerkniško jezero, ko je polno.

Cerkniško jezero je najbolj raziskano presihajoče jezero na svetu, a davno preden je znanost prišla do znanstvenih spoznanj, je naše ljudstvo v ljudski pripovedi našlo razlago, zakaj jezero vsako leto izginja in se spet pojavlja.

ZLATOROG

Slovenska sveta žival je beli divji kozel z zlatimi rogovi, Zlatorog, ki je nekdanj kraljeval v Zlatorogovem kraljestvu - v Triglavskem pogorju.

Jezerška dolina in skalnata Komna sta bili nekoč planinski raj. Tam so bivale bele žene, mila, dobrosrčna bitja. Prikazovale so se v dolini, pomagale so siromakom v stiski, pastirje so učile spoznavati zdravilna zelišča in prebujale so travo k rasti – da bi ubožčeva koza našla pašo. Hvaležnosti dolincev niso pričako-

vale. Če je kdo prišel v bližino njihovih bivališč v gorah, so ga s kamnitimi plazovi prisilile k vrnitvi.

V gorah, ki strmo padajo v Soško dolino, so se pasle bele koze teh belih gorskih žen. Te koze je vodil Zlatorog, beli kozel z zlatimi rogovi. Bele žene so ga naredile neranljivega. Če bi ga kdo ranil, bi iz njegove krvi zrasla čudodelna roža - triglavška roža. Že en list te skrivnostne cvetice bi ozdravil ranjenega Zlatoroga. Njegovi zlati rogovi so bili ključ do bogatega zaklada, ki ga v gori Bogatin čuva stoglavni zmaj.

Kjer se stekata Soča in Koritnica, je stala nekoč ob cesti v Trbiž krčma. Krčmaričina lepa hči je imela mnogo snubcev, a ljubila je le trentarskega lovca, sina slepe vdove. Ta mladenič je slovel kot najboljši lovec. Ljudje

so govorili, da je pod zaščito belih gorskih žen, saj je poznal vse gorske steze in ni se mu bilo treba bati kamnitih plazov.

Neko pomlad se je v krčmi ob Soči ustavila skupina beneških trgovcev. Eden od njih se je s sladkimi besedami dobrikal domači hčeri. Tudi z zlatimi darili ni skoparil. Zato sta se deklica in trentarski lovec sporekla. »Mož tujih zlatega darila ljuba moja pač ne bo nosila!« je vzkliknil Trentar, ko je prišel k svoji deklici in ji prinesel cvetice z gora.

»Ne maram več za šopek sleča. Zlato in biseri, glej, to je sreča!« - je slišal v odgovor.

Užaljen in žalosten je Trentar stekel iz krčme. Tekel je v gore in se

Zlatorog.

Zlatorogove police na severni triglavski steni

tam sestal s skrivnostnim Zelenim lovcem. Ta zlobni skrivnostnež mu je pripovedoval o bogastvu v gori Bogatin in ga nagovoril, da sta šla zalezovat Zlatoroga. Prišla sta mu na sled. Kljub svarilom belih žen je trentarski lovec streljal na Zlatoroga. Zadel ga je in zasledoval ranjeno žival po ozki stezi, ki se je končala pred strmo pečino. Medtem so iz Zlatorogove krvi že vzklike triglavske rože. Zlatorog jih je nekaj použil in postal spet zdrav in krepak. Skokoma se je po ozki skalnati polici bližal Trentarju. V soncu je žarelo zlato Zlatorogovo rogovje, ko je nesrečni Trentar omahnil v globino.

Ko so naslednje leto prišli pastirji v Jezersko dolino, so našli tam names-

Lipa

to prejšnjega cvetočega raja le sive skale. Bele žene so kraj za vedno zapustile, z njimi so odšle tudi njihove bele koze, a besni Zlatorog je v svoji jezi porušil cvetoče livade in še danes se v skalovju poznajo sledovi njegovih rogov.

Zlatorog je odšel neznan kam, ne vemo kam, vendar severno Triglavsko steno še danes prečka drzna smer z imenom Zlatorogove police,

v Triglavskih gorah še danes raste skrivnostna triglavska roža, pod goro Bogatin je menda še danes skrit bogati Zlatorogov zaklad in po triglavskih gorah med skalami še vedno najdemo cvetoče livade, ki so nekdanj prekrivale vse Zlatorogovo kraljestvo. (Besedilo pripovedi povzeto po: Franček Bohanec, Slovenska ljudska pripoved; verzi iz pesnitve Anton Aškerc, Zlatorog)

LIPA**Lipa – slovensko sveto drevo**

V slovanski dobi so se pod lipo zbirali starešine, se posvetovali in razsojali spore. Družila jih je senca lipe – tam se je smelo govoriti le resnico! Iz lipovine so naši slovanski predniki klesali kipe svojim bogovom. Naš jezik je v reku - **držiš se kot lipov bog** - ohranil spomin na te davne dni. Od davnih dni je lipa drevo življenja in zdravja, drevo modrosti in pravičnosti, drevo glasbe in plesa, zaščitnica mladoporočencev in varuhinja družine.

Poleg Triglava, nageljna in Zlatoroga je lipov list najpomembnejši slovenski simbol. Ne le kot simbol, lipa je v zgodovini našega naroda odigrala nadvse pomembno vlogo. Pod vaško lipo je bil prostor, ki je družil starosvetno slovensko vas. Naša vas ne bi mogla preživeti tisoč let tako trde zgodovine, če ne bi dihala in živela kot celota.

Ko so v deželo pridrli Turki, so vaščani pod vaško lipo postali brambovci in se odločili, da bodo vaško cerkvico spremenili v trdnjavo, obdano s taborskim zidom. Ko je tlačansko breme postalo pretežko, so si puntarji pod vaško lipo pripenjali zimzelen za klobuk in se odločili, da *le punt naj reši nas tlačanskih muk*. Temni turški in puntarski časi so dali našemu narodu najsvetlejše ljudske junake – Petra Klepca, Miklovo Zalo, kralja Matjaža. Kralj

Matjaž še danes spi v gori Peci, a ko se bo prebudil, bo pred njegovo votlino zrasla lipa, tako trdi ljudska pripoved. Na to lipo bo kralj Matjaž obesil svoj ščit in prinesel v deželo zlate čase.

Ko bo kralj Matjaž kraljeval, bo kmetič lahko kmetoval.

SLOVENSKA LJUDSKA PESEM

Slovenska pesem je spremljala našega človeka skozi trdo zgodovino, ko je bilo treba živeti in preživeti tisoč let tuje oblasti, tristo let turških vpadov, štiri stoletja kmečkih puntov in še marsikaj, kar je našemu narodu prinesla trda zgodovina. Pa vendar, skozi vsa ta trda stoletja je naš narod prinesel deset tisoče pesmi. Naš človek je pel v veselju in žalosti, ob delu in prazniku, ob svatbi in pogrebu, od pomladi do pomladi.

V dolgih zimskih večerih ob preji in tkanju, ob ribanju repe in luščanju

fižola je domača pesem spreminjala delo v prijetno druženje. V predpustnem času je pesem veselo ukala po vasi in spremljala svatovske sprevode. Pesem je nato pomagala klicati in priklicati pomlad. Ko je prišla vesela pomlad, je slovenski fant zapel žalostno pesem v slovo dekletu in domačemu kraju. Prišel je njegov čas. Odhajal je k vojakom, v boje za koristi tujega cesarja. A zemlja na domačih poljih je medtem klicala k oranju in sejanju.

Ko je odcvetelo majsko cvetje je že slovesna kresna pesem naznanjala visoko poletje. Izpod vaške lipe ali od vaškega vodnjaka je tedaj vsak večer donela po vasi prelepa fantovska pesem. Dekle za oknom je tiho prisluhnilo tej fantovski pesmi, mlada mati pa je medtem s pesmijo uspavala otroka v zibelki, a naslednje jutro se je pridružila koscem in žanjicam, ki jih je družila pesem v ritmu kose in srpa. Ko je bila letina

Kralj Matjaž na panjski končnici

pod streho in novo vino v kleti je napočil čas za razigrano in šaljivo pesem, a že so dnevi postajali vse krajši in noči vse daljše. Temne, mrzle dni ob koncu leta pa razveseljujejo svetli prazniki in svetla praznična pesem. Od hiše do hiše so tedaj po vasi hodili koledniki in pred vsako hišo zapeli pesem, ki je voščila, da bi v prihodnjem letu spet *rodilo žitno polje in vinske trte*.

Slovenska ljudska pesem je nenavadno skladna s pokrajino. Poskočna Gorenjska je pokrajina, ki »skače« – visoke gore, globoke doline, poskočne reke, slapovi, na noši skačejo barve na židanih krilih in židanih marelah, skačeta tudi valček in polka: *Jaz pa pojdem na Gorenjsko, gor na gornje Štajersko*. Tudi Koroška je živahna pokrajina polna živahnih pesmi. *Po Koroškem po Kranjskem že ajda zori*, prepevajo Korošci.

Štajerska je ravna dežela, tam so ravna polja, tam tečeta počasni Drava in Mura, dežela je široka, taka kot so Štajerci, ki veselo prepevajo počasno pesem - *Pojdem na Štajersko gledat kaj delajo ljubice tri ...* Dolenjska je polna prijaznih gričev, polnih vinogradov, tam Dolenjci prepevajo prijazne pesmi - *En hribček bom kupil, bom trto sadil ...* Bela krajina je dežela belih hiš, belega platna, bele noše, belih brez, tople, valovite Kolpe, tam *Lepa Anka kolo vodi ...* In že smo na Notranjskem, na Krasu, blizu morja in iz pesmi nam zavalovijo valovi Jadrana - *Barčica po morju plava ...*

Maja Tatkovič Diklić

1
.....

Ljubezen do ljudske modrosti

Dušica Kunaver je samostojna kulturna publicistka, profesorica angleščine in ruščine v pokoju, zbirateljica ljudskega izročila in etnološkega gradiva, avtorica in urednica poljudnoznanstvenih in leposlovnih knjig ter pedagoških priročnikov. Rojena je leta 1937 v Ljubljani, kjer še vedno živi in dela.

Prvič sem se pogovarjala z vami o vašem delu zbirateljice ljudskega izročila in etnološkega gradiva. Primarno ste profesorica angleščine in ruščine. Od kod ljubezen do ljudskega izročila - zakaj in kdaj ste se začeli ukvarjati z njim?

Dobra vila slovenskega ljudskega izročila

Ljubezen do vsega domačega mi je v zibelko položil predvsem moj oče, Andrej Zlobec, Kraševac, ki je doživel pet vojn in preživel veliko hudega zaradi svojega domoljubja.

Nikdar nas, treh otrok, ni vzgajal z besedami, a pri nas doma je bilo vse nekako domače. Med vojno, ko je oče bil skoraj ves čas v zaporih in taboriščih in smo bili zelo, zelo lačni, je mama zvečer prepevala domače pesmi in smo otroci zaspali ob njeni pesmi in ob tem pozabili, kako smo lačni. Danes imam prelepe spomine na te večere.

Da pa sem začela z zbiranjem in objavljanjem slovenskih pripovedi, šeg, pesmi, pregovorov ... pa imajo zasluge tudi moji učenci in dijaki. Še tako nemiren razred učitelj lahko umiri s pripovedjo domače pravljice ali pripovedke. To bi zelo rada povedala tudi mojim današnjim mladim kolegom učiteljem. Z objavljanjem ljudske dediščine sem

Dušica kot gimnazijka

začela šele potem, ko sem odšla v pokoj, prej res ni bilo časa.

Zbirka del s tega področja je izjemno velika. Ljudsko izročilo obsega zelo različno tematiko od vsakdanjega življenja, obredov, mističnih bitij do zgodovine naroda. V kolikšni meri se zgodovina Slovencev lahko najde v ljudskem izročilu?

V veliki meri. Vedeti moramo, da zgodovino vedno pišejo zmagovalci. V primeru našega naroda to še toliko bolj velja. Celih tisoč let – od karantanskih časov – smo preživel pod tujo oblastjo, zato pač glede zgodovine ni lahko vedeti, kaj je res in kaj je »minister Gregor velel drugače zapisati«.

Uradna zgodovina resda pozna točne letnice, imena, kraje – vsi podatki so točni, o vsebini dogodkov

pa vedno lahko dvomimo. V pripovedih nepismenega ljudstva pa ni nobenih točnih podatkov, verjeti pa moramo, da občutljiva ljudska tehtnica nezmotljivo ločuje, kaj je dobro in kaj zlo. V vsaki ljudski pripovedi je skrito zrno resnice – če ne v sami zgodbi, pa v sporočilu, ki ga pripoved prinaša, v veri, svarilu, kazni, nagradi, nauku, tabuju, v opisu življenja v starih dneh.

Zbirke Čar vode, Čar kamna, Čar kruha in Čar lesa se mi zdijo zelo zanimive, ker govorijo o nekaterih fizičnih prvinah, ki nas določajo kot ljudi. Hkrati pa te prvine, verjetno zaradi svojega pomena za naše življenje vsebujejo tudi nekatere simbolične, duhovne in mistične moči. Zakaj prav kamen, voda, kruh in les?

Prav te štiri prvine so dolga stoletja oblikovale življenje na naših tleh. Življenje našega človeka je trajalo od krstnega do nagrobnega kamna, od krstne vode do škropljenja na parah, od krstne pogače do kruha ob sedmini, od lesene zibelke do lesene krste.

Zakaj so mistična bitja tako pogosta v vseh ljudskih izročilih, tudi v slovenskem? Od kod potreba navadnega človeka po obstoju povodnih možev, zmajev, vil, škratov, coprnih in podobno?

Mistična bitja obstajajo v ljudskih izročilih vseh ljudstev. Vedeti moramo, da je človek nekdaj živel mnogo bližje naravi, kot danes, ko znanost daje odgovore na dogajanja v

Dušica Kunaver z možem Alešom Kunaverjem in otroci

Dušica Kunaver v učilnici

naravi. Če se omejimo na naš narod – za našega človeka je bila narava okrog njega živa. V gozdu so živele vile, škrti, gozdni možje, divji možje, v vodah so imeli povodni možje svoje bivališče, v gorah so se valili zmaji, pod zimskim nebom se je podila divja jaga, v gorskih pečinah je živel pehta baba in kuhala babje pšeno – ledeni dež. Vsa ta bitja so se vtikala v življenje človeka in mu v pripovedih, ki so prehajala iz roda v rod, narekovala pravila življenja, merila, kaj je prav in kaj ne, mu dajala moralne nauke, človeka nagrajevala za dobra dejanja in ga kaznovala za slaba dejanja.

Poleg ljudskega izročila ste avtorica knjig s področja angleškega jezika, pedagogike ter alpinizma. Od kod potreba po pisanju, kaj je tisto, kar vas vedno znova posede za mizo pred bel papir?

Res, poleg ljudskega izročila pišem tudi učno gradivo za poenostavljeno učenje angleščine. Kot učiteljica angleščine sem spoznala, kako zelo se da šolski pouk jezikov poenostaviti in ga približati učencem. Vso temeljno slovnico sem postavila v eno samo preglednico v sedmih mavričnih barvah. In prav toliko besednih vrst imajo vsi evropski jeziki (rdeči samostalniki, oranžni pridevniki, rumeni zaimki itd.). To metodo mavrične bližnjice je Republiški strokovni svet Slovenije potrdil že leta 1995, registrirala jo je tudi Avtorska agencija in v teh letih

sem dobila tisoče pohval ter tudi najvišjo državno nagrado na področju šolstva, a kljub temu med šolarje ne pride niti omenjena osnovna preglednica. Imamo namreč zakon, da med šolske potrebščine spadajo le učbeniki in delovni zvezki, moja gradiva pa so obšolsko gradivo. Šolske izkušnje me vodijo tudi, da pišem priročnike za učence, učitelje in starše, na primer: Učim se učiti, Učim se pomagati učiti, Učim se poučevati ... Knjige o alpinizmu pa pišem ob zapiskih in v imenu mojega moža, alpinista Aleša Kunaverja, in njegovih prijateljev, ki so jugoslovanski himalijem pripekljali od himalajskih začetnikov do najboljšega alpinističnega moštva na svetu. Po vzponu na južni steni osemstisočaka Makaluja leta 1975 jim je to alpinistični svet tudi enoglasno priznal.

Ko sem vam omenila, da potrebujem vašo pomoč pri projektu tiskanja brošure za otroke, kjer se bo predstavila vsaka izmed v Istri živečih narodnih manjšin, ste bili prav navdušeni nad idejo. Celo delovno dobo ste delali z otroki. Zakaj vas je ta ideja tako navdušila, in zakaj menite, da je pomembno pri otrocih vzgajati pozitiven odnos do drugih in drugačnih? Kakšne so vaše izkušnje?

Res je, kar pravite. Navdušila sem se nad vašim projektom in prizadevanji vzgajati pri otrocih pozitiven odnos do drugih in drugačnih. To

Mavrična angleščina by prof. Dušica Kunaver

so nadvse dragocena prizadevanja. Več kot dvajset let sem učila v Ljubljani na osnovni šoli, ki je bila v neposredni bližini tovarne Litostroj. V tej tovarni je bilo zaposlenih tisoče delavcev iz vseh jugoslovanskih republik. Imam najlepše spomine na ta moja lepa učiteljska leta, na prijateljstvo med učenci in njihovimi starši. Ljubiti svoje in spoštovati tuje – to je pravo prijateljstvo, vendar stara modrost pravi »Ne ljubiš, česar ne poznaš.« Poznati se moramo med seboj in učiti naše otroke prijateljstva in prijateljskega sobivanja, to je prava pot v srečno prihodnost nas vseh. »Srečna mladina – srečna domovina« – tudi to je stara modrost, ki velja vedno in povsod.

Dušica Kunaver

Maja Tatkovič Diklić

r
.....

razstava „Toplina v objemu doma“

Člani naše slikarske delavnice so bili zelo pridni letos. Iz Združenja slovenska izseljenska matica so jih vključil iv svojo spletno razstavo „Toplina v objemu doma“.

Razstavo so razdelili v štiri tematske sklope: moji domovi, Domača pokrajina, Na morju ino b morju ter Lepote zime. Umetnice in umetniki so ustvarjali v tehniki: akril ter olje na pletnu in tudi računalniška grafika. Sodelovale so umetnice in umetniki iz Avstrije, Hrvaške, Italije, Bosne in Hercegovine, Srbije, Kanade in Slovenije, skupaj njih 31, poslali pa so 42 slik, od tega tudi eno fotografijo.

Tule so slike naših predstavnikov na razstavi.

NEVA PIBERNIK STANČIČ, Vrše

Neva Pibernik Stančič, Vrše

BRANE ORLOVIČ, Rovinj pod oblaki

Brane Orlovič, Rovinj pod oblaki

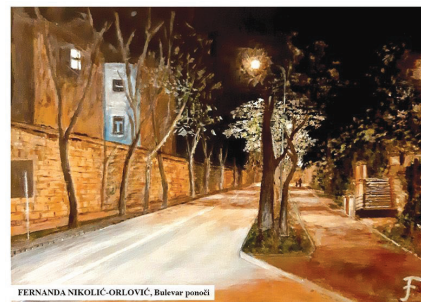
DARIJA ZENZEROVIČ, Pot v snegu

Darija Zenzerovič, Pot v snegu

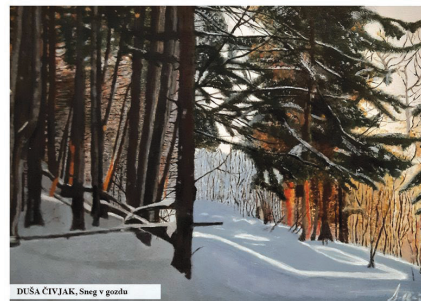
GRAZIA ŠKOPAC, Sonce na slemenu

Grazia Škopac, Sonce na slemenu

FERNANDA NIKOLIČ-ORLOVIČ, Bulevar ponoči

Fernanda Nikolič - Orlovič, Bulevar ponoči

DUŠA ČIČJAK, Sneg v gozdu

Duša Čivjak, Sneg v gozdu

MAGDA ROJNIČ, Istrski griči

Magda Rojnič, Istrski griči

MILENA MISDARIS, Ledena drevesa

Milena Misdaris, Ledena drevesa

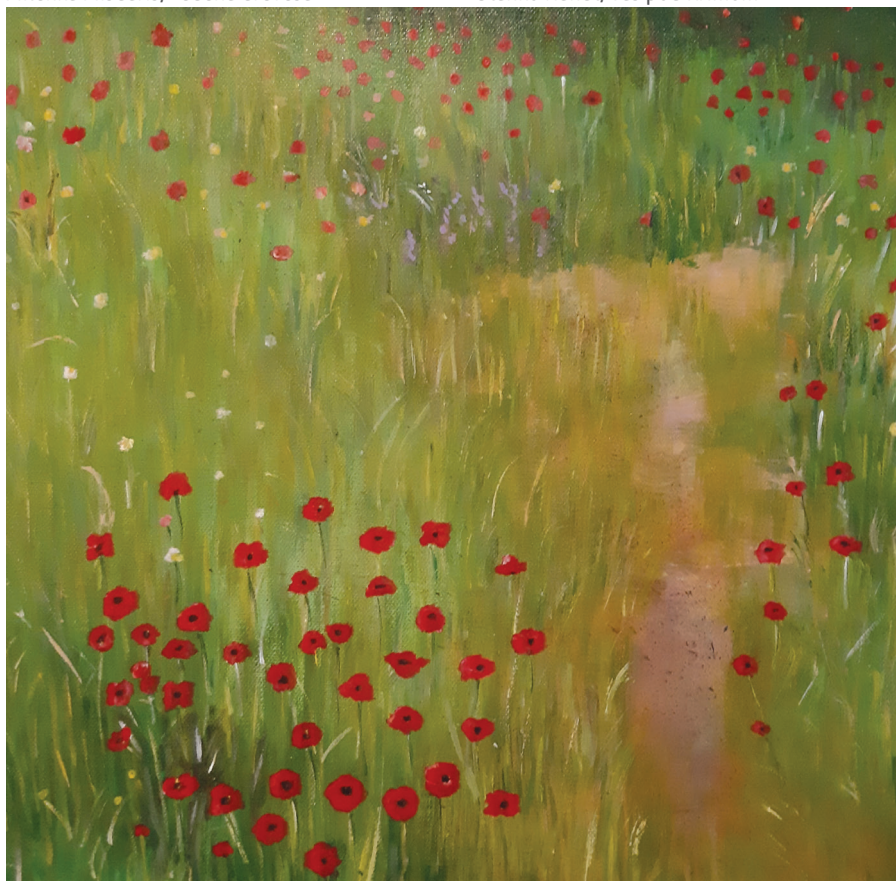
STANKO NANUT, Vas pod Krimom

Stanko Nanut, Vas pod Krimom

VESNA JELINIČIČ, Škure

Vesna Jeliničič, Škure

Norma Vlah, Maki v travi

VESNA KRSTIČ, Oživelostje

Vesna Krstič, Oživelostje

Maja Tatkovič Diklić

lasbena šola Pulj 2020

Tudi letos so imeli mladi violinisti in violisti poletno glasbeno šolo v prostorih Slovenskega kulturnega društva Istra.

Pridno so vadili celo leto, poleti pa sta jih mentorja Rok Hrvat in Plamenka Dražil, profesorja violine na ljubljanski Glasbeni šoli Moste-Polje, dodatno poučevala v Pulju. Koncert za starše in člane našega društva je bil 5. julija v Galeriji SKD Istra. Letos žal zaradi zdravstvenih razlogov ni bilo mentorice Plamenke Dražil, zaradi tega pa je tudi otrok bilo manj, le učenci prof. Hrvatina. Kot vsako leto, je bil korepetitor prof. klavirja, Matija Potisk.

Maja Tatković Diklić

e
.....

ma se je poslovila od Encijana

Zbor Encijan je imel zadnjo vajo pred dopustom 9. julija 2020. Korepetitorica Ema Ulemek je tisti dan s člani zbora praznovala svoj rojstni dan in se hkrati od njih poslovila. Dobila je namreč službo kot učiteljica glasbene umetnosti v Karlovcu, kjer živi tudi njen partner, in se je preselila. Ljubezen in služba – bingo!

Ema je diplomirala

Ema v akciji za advent

Vesela vendar odločna Ema je bila desna roka dirigentke Ine Cerovečki, zbor je spremljala na klavirju na vseh nastopih in vseh vajah. Prepričani smo, da bo odlična učiteljica in mogoče tudi dirigentka nekega karlovskega zbora.

Kot spomin na zbor Encijan in naše društvo ji je v imenu društva predsednica Danica Avbelj podarila risbo akademskega slikarja Martina Bizjaka. Praznovanje rojstnega dneva sta združili s Klaudijo Velimirovič, ki rojstni dan praznuje 7. julija, skupaj sta naredili poslovilno in rojstnodnevno »žurko« za vse Encijance.

Emi želimo srečo in uspeh še naprej.

Skrajšano iz objave
za medije Urada
Republike Slovenije za
Slovence v zamejstvu
in po svetu

Ministrica dr. Helena Jaklitsch na prvem uradnem obisku pri Slovincih na Hrvaškem

Ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu, dr. Helena Jaklitsch, se je 17. junija odpravila na prvi celodnevni uradni obisk izven Slovenije. Obiskala je slovensko manjšino na Hrvaškem. Dopoldne je obiskala predstavnike slovenske skupnosti v Gorskem Kotarju, kjer si je ogledala tudi lokacijo za vzorčno kmetijo. Popoldne pa se je na Reki srečala s predsednico Zveze slovenskih društev na Hrvaškem, dr. Barbaro Riman, ter predstavniki slovenskih društev. Namen dogodka je bilo osebno srečanje in predstavitev izzivov, s katerimi se soočajo Slovenci na Hrvaškem. Prvega uradnega obiska na Hrvaškem se je udeležil tudi državni sekretar, dr. Dejan Valentinčič.

Popoldne so se zbrani odpravili na Reko, kjer se je ministrica srečala s predsednico Zveze Slovenskih društev na Hrvaškem, dr. Barbaro Riman, ter predstavniki drugih slovenskih društev s celotne Hrvaške.

Srečanje je potekalo v pozitivnem vzdušju, pogovor je bil zelo poglobljen in konstruktiven, odpirali so se ključni problemi. Izpostavljene so bile naslednje teme: problem demografskega upada števila članov manjšine, težave s pritegnitvijo mladih v dejavnosti društev, zadrege pri izvedbi pouka slovenskega jezika. Slovenska društva so namreč zelo aktivna na kulturnem področju.

Strinjanje, da obstaja potreba po nacionalni koordinaciji svetov za slovensko narodno manjšino in da

se je že sedaj potrebno pripravljati tudi za naslednje volitve, z željo, da bi bil Slovenec izvoljen za manjšinskega poslanca, je bilo obojestransko. Vsi prisotni so poudarili tudi potrebo po dobri pripravi za popis prebivalstva v prihodnjem letu, da bi se jih več izreklo za Slovence.

Zavedati se je treba, da je na Hrvaškem od števila pripadnikov odvisen tudi obseg manjšinskih pravic.

Srečanje na Reki

Ministrica se je zahvalila za konstruktivno razpravo in gostoljubje ter obljubila vso svojo podporo in pomoč.

Reka

Predsedniki slovenskih društev na Hrvaškem z ministrico Heleno Jaklich

Vida Srdoč, učiteljica
dopolnilnega pouka slovenščine

S
.....

lovenščina v času korone

Kje je tisti letošnji februar, ko je bilo še vse po starem, ko smo se vsak teden veselo zbrali pri pouku slovenščine, kot to počnemo že nekaj let? Kje so naša družjenja, peka potice in kifeljčkov, naši nastopi na prireditvah, pred kamerami raznih televizij, kje so vsakoletni projekti napredne skupine o slovenskih piscih in zgodovinskih dogodkih, kje je spremljanje zanimive potopisne predstavitev naše Nadie, kje so naši zabavni in poučni izleti po Sloveniji?

Od 11. marca je vse drugače. Življenje se je ustavilo in omejilo za »zapahi« naših hiš in stanovanj. Seveda so nekateri morali še naprej v službo, ker bi brez njih pa zares pomrli. Hvala zdravstvenim delavcem in vsem ostalim poklicem, ki niso smeli biti »samo« doma.

Tudi slovenščina ni bila več takšna kot prej. Naenkrat ni bilo več čudnih naglasov, še bolj čudnih pravopisnih in pravorečnih pravil, čudnih

besed, ki pomenijo nekaj nepričakovanega, nič več smeha ob branju domačih nalog in napanjanja možganov ob uporabi novih besed v stavkih ter odgovarjanju na vprašanja ...

Ostal nam je samo internet. Po tednu zatišja in napetega pričakovanja, da se bo vse vrnilo nazaj, se je zgodila slovenščina na daljavo. In lahko mi verjamete, da so bili nekateri zelo pridni. Kar preberite si njihove spise, pa boste videli, da je res. Jaz lahko rečem samo: »Odlično, 5!«

On-line šola

Dajana Skitarelić

k
.....

korona

Pripravljala sem se na dopust. Naslednji dan smo šli z ekipo za en vikend na smučanje. Poslušala sem poročila: na Hrvaškem 10 oseb okuženih, v Pulju nobeden, v Sloveniji samo eden v Ljubljani. Korona je potrkala na vrata, a v mojih mislih je bila še vedno nekje drugje, daleč na Kitajskem, malo bližje v Italiji in na severu Hrvaške. Upala sem, da bo vse v redu.

V nedeljo pozno zvečer smo se z Rogle vrnili sproščeni in veseli. Naslednji dan pa sem v službi doživela šok. Sodelavci, s katerimi sem še prejšnji teden pila kavo ali šla skupaj v službo, so bili vidno zaskrbljeni, nekateri pa so me celo jezno opozorili, naj se držim v varni razdalji.

Spet sem prebirala: skupina strokovnjakov za covid-19 na Hrvaškem je razglasila nevarnost epidemije, v Sloveniji je bilo potrjenih 6 okužb, na Hrvaškem 11, po svetu se je okužilo več kot 95.000 ljudi in preko 3.200 je umrlo!

Nevarni in sumljivi so bili tisti, ki so se vrnili s smučanja, saj se je večina okužb razširila ravno od tistih, ki so bili na smučanju v Avstriji in Italiji. Tudi jaz sem bila zaskrbljena. Klicala sem prijatelje, ali so v redu. Nobeden ni imel simptomov, a so takoj klicali epidemiologinjo in ji povedali, kje smo bili. Rekla je, da je za zdaj vse v redu. Pripomnila je, naj upoštevamo priporočila Na-

Puljski Giardini v času karantene zaradi koronavirusa

cionalnega štaba civilne zaščite, ki vključujejo naslednje ukrepe: redno umivanje rok z milom in vodo, izogibanje tesnejšemu stiku z obolelimi osebami, izogibanje dotika oči, nosu in ust, upoštevanje pravil higiene kašlja, ob simptomih bolezni zadrževanje doma in klic epidemiologa.

V službi smo dobili maske in razkužila za roke ter sredstva za čiščenje delovnih površin. Kmalu smo dobili navodilo, naj izkoristimo svoj stari dopust in delamo od doma.

Tako sem ostala doma. Vsi člani gospodinjstva smo bili ves čas priplepljeni na televizijo in vpjali po-

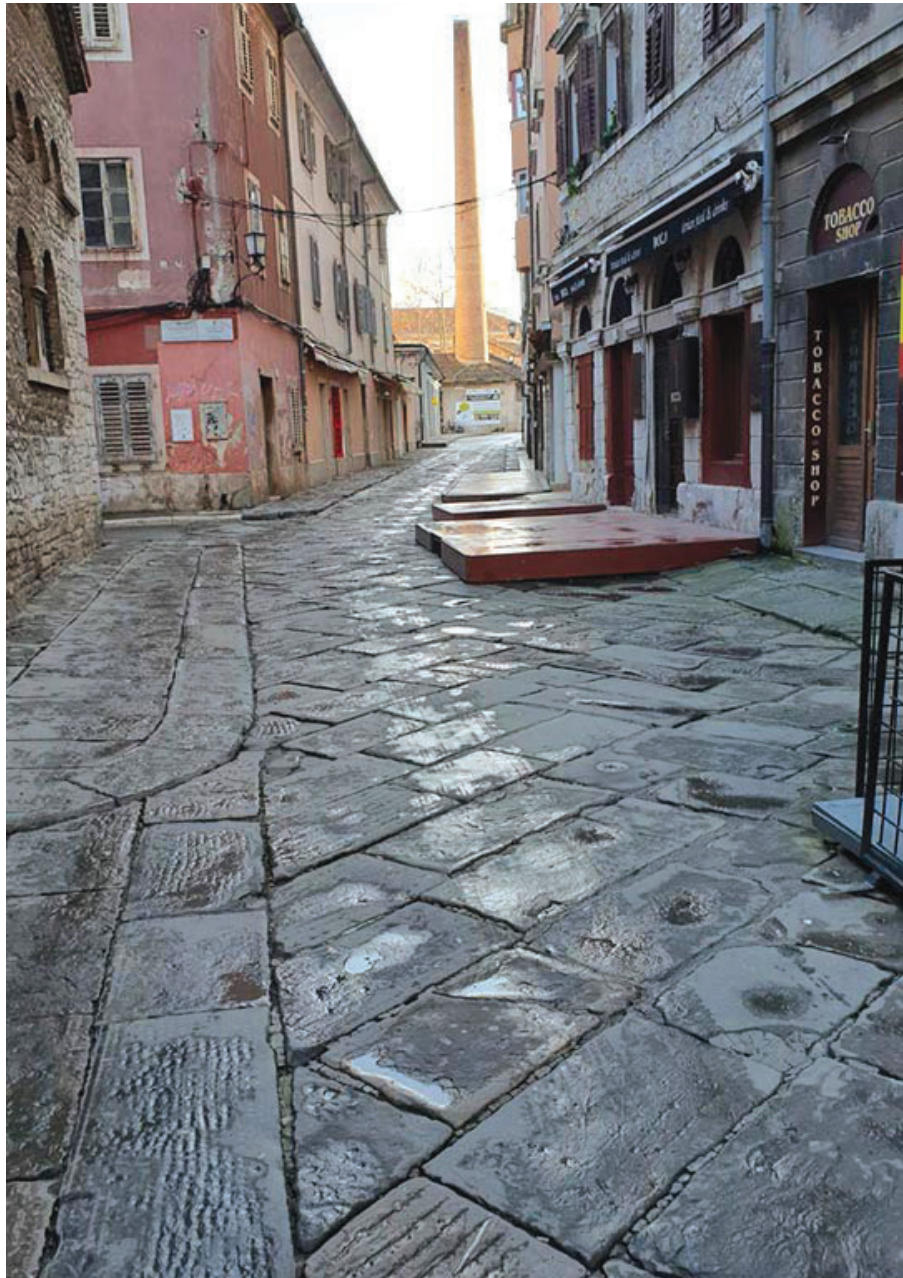
ročila in priporočila Nacionalnega štaba civilne zaščite. Ampak kljub temu sem morala v trgovino in skrbeti za mamo, ki je stara 86 let. Upoštevala sem torej navodila in počela to, kar je bilo potrebno, brez panike.

S hčerko sva prepevali priljubljeno pesem s spremenjenimi verzmi, prežetimi s humorjem, in tako nasprotovali vsakodnevnim slabim novicam, ki so v nas postopoma vzbudile strah pred neznanim. Delo od doma je bilo težko, predvsem zato, ker je bil moj delovni prostor v dnevni sobi, vnukinja, stara 7 let, pa je vso svojo energijo porabljala prav v dnevni sobi, ker je ni mogla zunaj. Ven na igrišča je bilo namreč prepovedano hoditi.

Na začetku tega obdobja sem se sprostila, saj mi ni bilo treba zgodaj vstati. Vse je šlo počasi, dan za dnem. Ampak jaz, ki imam rada naravo, sprehode ter druženje, sem začela vse to pogrešati.

Komaj sem dočakala, da so se ukrepi ublažili. Prvi sprehod po Šijanškem gozdu in Lungomare, prva kava na soncu na terasi kavarne s prijateljicami. Neprecenljivo.

Vendar pa vrste pred banko, zdravstvenim domom, lekarno in drugod opominjajo, da virusa covid-19 še ni konec in moramo še naprej ravnati previdno.

Kandlerova ulica v Pulju pomlad 2020

k
.....ako smo preživel
korono

Snježana Ilić Mikulčić

V času koronavirusa je naše življenje potekalo le v stanovanju. Poslušali smo novice na televiziji, brali na spletu novosti in se pogovarjali v krogu družine o situaciji, ki je bila nova in popolnoma drugačna od vsega, kar smo poznali. Strah je postal naš prijatelj in redni spremljevalec.

Iz varnega zavetja svojega doma smo spremljali razvoj dogodkov in razmišljali o prihodnosti. Obisk nakupovalnega centra je bil zelo stresno in posebno doživetje. Dodaten stres je povzročalo šolanje na daljavo, ki ga je Anja deležna še vedno.

Zgodilo pa se je tudi marsikaj lepega. Preživel smo veliko časa v krogu družine in se ponovno zblížali, ker ni bilo treba hoditi v službo, na treninge, po celodnevnih nakupih ... Veliko smo se smejali in zabavali, včasih smo imeli različna mnenja, ampak se nismo kregali. Poiskali smo pozitivne plati in uspeli ohraniti dobro voljo ter pozitivno vzdušje.

Delo od doma: kako smo preživel korono.

d
.....arilo za
rojstni dan

Ivana Orkić, Umag

Najin otrok Filip je imel rojstni dan v začetku aprila. Bil je zelo žalosten, ker ni mogel proslaviti svojega rojstnega dne s prijatelji v igralnici.

Starša sva mu priredila veliko presenečenje. Naročila sva prek spleta elektronski pikado in puščice. Zvečer pred njegovim rojstnim dnevom sva darilo zapakirala v okrasni papir in ga pustila na mizi. Napihnila sva balone in jih zalepila na strop, tako da so viseli. Naredila sva napis iz papirja "SRETAN ROĐENDAN", ki sva ga izrezala in pobarvala.

Ko se je Filip zjutraj zbudil, je bil zelo presenečen. Dan nam je minil tako, da smo pihali svečke, jedli torto, pili otroško penino, igrali pikado in peli. Zvečer smo vsi trije gledali dolgo risanko in jedli popkorn. Ob koncu dneva je Filip povedal, da je mislil, kako mu bo ta rojstni dan najslabši do zdaj, ampak je bil najboljši.

Zdaj jaz komaj čakam svoj rojstni dan in svoje darilo:).

Jelena Rukavina,
učenka DPS Umag

m oj zadnji prehlad

Fran se je v zadnjem času počutil zelo nenavadno. Kihal je ves čas. Kašljal ni, tudi grlo ga ni bolelo pri požiranju. Sumil je, da se je okužil z virusom, ni pa vedel kje, kako in od koga.

Koronavirus je pred dvema mesecema napadel cel svet. Ljudje so kljub temu hodili ven, se družili, večerjali drug z drugim, kot da se ne dogaja nič, pravzaprav, kot da se nikoli ne bo nič zgodilo. Spoznali so, ko je bilo že prepozno.

Fran je začel razmišljati in sklenil: »Mogoče nisem bil dovolj previden. Ampak, kako? Nikoli ne grem ven, z vsemi prijatelji se družim le preko spleta. Mogoče rabim več zaščite. Dober znak je, da ne kašljam,« je razmišljal. Maske so bile razprodane, vsa razkužila tudi. Lekarne so bile zelo slabo založene, razen spletnih lekarn. V veliki krizi leta 2020 je vse delalo samo preko spleta.

»Kaj pa ...« je pomislil, »Nemogoče, ni bilo ljudi, samo pobral sem ga in podpisal.« Pogledal je majhnega psa, ki je spal ob njegovi postelji. Možnost, da je pes nosilec virusa, je bila minimalna. Približal se mu je in ga pobožal po glavi. In v tistem trenutku ... kihnil! Oddaljil se je in se zamislil: »Poskusimo še enkrat.«

Tako se je še enkrat približal, ga pobožal ... in spet kihnil! Ker ni bil zdravnik, ukvarjal se je z računalništvom, se je posvetil temeljitemu iskanju po spletu. »Simptomi, kihanje,« je vpisal in nerad dodal »Pes.«

Prvi rezultat: alergija.

»Seveda, najpreprostejša rešitev je verjetno pravilna!« je pomislil in v spletni lekarni naročil zdravilo. Upal je, da mu bo pomagalo, da ozdravi. Že pri prvi uporabi je kihanje prenehalo. »Pa vendar bom moral počakati na svoj zadnji prehlad,« je pomislil z nasmehom in pobožal svojega novega kosmatega prijatelja.

Maja Tatković Diklić

f
.....

fige – septembrske medene kraljice

S figami se ljudje sladkamo že od antičnih časov. Vedno so veljale za cenjen dar narave. Kako tudi ne bi, ko pa so polne vlaknin, vitaminov in mineralov. Pa še naravno sladke! In zdrave niso le sveže, temveč tudi suhe fige.

S figami zaužijemo veliko mineralov, in sicer magnezij, železo, kalcij, baker in kalij. Železo naše telo potrebuje za dobro kri, kalcij za zdrave kosti, kalij pa moramo nujno redno uživati, če ne želimo imeti previsokega krvnega tlaka. Fige poleg tega vsebujejo vitamina K in B6 ter še vitamina A in E. Vsebujejo tudi močne antioksidante fenole.

Z uživanjem vlaknin poskrbimo za dobro prebavo in zdravo črevesje. V črevesju vsakega od nas živi različna kombinacija mikroorganizmov. Tiste, ki jih hranimo, so tisti, s katerimi si bomo delili telo. Tiste najboljše mikroorganizme za naše zdravje imamo, ko uživamo dovolj vlaknin., brez teh mikroorganizmov pa ni dobro delujočega imunskega sistema. Raziskovalci imajo vse več dokazov, da blagodejno vplivajo na naše počutje.

Fige so občutljiv sadež. Če so že zrele, jih shranimo v hladilnik. Pojemo jih čim prej, najbolje v dnevu ali dveh. Če še niso čisto zrele, pustimo, da dozori na kuhinjskem pultu. Najokusnejše so, ko so mehke in rahlo ovenelega videza. Če se na dnu fige naredi medena kapljica, je to znak dobre zrelosti in kakovosti. Ko so ravno prav zrele, imajo tudi največ antioksidantov.

Blagodejne učinke fig lahko uživamo celo leto, saj so tudi suhe enako zdrave. Pravzaprav se hranilna vrednost fig tako celo poveča! Polovica skodelice svežih fig ima toliko kalcija kot polovica skodelice mleka, toda le ena sama suha figa ima toliko kalcija kot eno jajce! Ko so posušene, se ohrani tudi njihova antioksidativna moč. Suhe fige poleg suhih sliv pravzaprav veljajo za najbolj zdrav suh sadež.

Uvožene fige obirajo preden dozori, saj bi imeli sicer težave pri transportu zaradi njihove mehкости. Fige morajo biti obrane zrele, saj po obiranju ne dozori. Lokalno pridelane fige, ki so obrane na vrhuncu zrelosti, imajo več hranilnih snovi, so bolj sveže, mehkejše in imajo značilen prijeten vonj in okus.

Figova marmelada

Z marmelado iz svežih lokalnih fig se bomo lahko sladkali še pozno pozimi.

Potrebujemo:

- 1 kg fig
- 500 g sladkorja
- sok ene limone
- malo naribane limonine lupine

Zrelim figam odstranimo peclje, jih olupimo in razpolovimo. V široki posodi karameliziramo polovico sladkorja. Dodamo fige, limonin sok in njeno lupino. Pustimo vreti 10 minut, nato dodamo preostanek sladkorja, ki smo ga pred tem pogreli v ločeni posodi. Kuhamo še 10 minut in stalno mešamo.

Marmelado vložimo v čiste kozarce, ki smo jih pred tem ogreli v pečici na 100 stopinjah Celzija. Pri rokovanju s kozarci se zaščitimo z debelimi rokavicami. Z marmelado jih napolnimo do roba. Pazimo, da robovi kozarcev ostanejo čisti, in jih previdno zapremo. Ohlajamo jih 15 minut, in sicer obrnjene narobe.

Hitri figov štrudelj

Potrebujemo:

- 2 listnata testa
- 1 kg fig
- 12 žlic belih krušnih drobtin
- 5 dag masla
- 2 vaniljeva sladkorja
- Cimet po želji

Pripravljeno (kupljeno) listnato testo razvaljamo. Na maslu hitro popražimo drobtine, jih ohladimo in potresemo po testu. Če imajo fige trd olupek, jih olupimo, če ne, pa kar narežemo na rezine, debele nekje 0,5 cm in jih zložimo približno po polovici testa. Sladkamo po okusu, oziroma glede na sladkobo fig in potresemo s cimetom.

Zvijemo v štrudelj, premažemo s stepenim jajcem, večkrat z zobotrebcom prebodemo in pečemo približno 30 minut. Drobtine lahko zamenjamo z zdrobljenimi keksi. V tem primeru ne potrebujemo masla, jih samo zdrobimo in posujemo po testu.

**Če pogledate, kaj imate v
življenju, boste vedno imeli
več. Če pogledate, kaj nimate v
življenju, nikoli ne boste imeli
dovolj.**

- Oprah Winfrey

mavrica